ಮುರುಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಪದವಿ (ಎಂ.ಎ)

ಸಂಶೋಧಕರು

ಮಾಲಾ ಎಲ್. ನಾಯ್ಕ

ರಿಜಿಸ್ಟರ್ ನಂ; 18A01006

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ|| ಸುರೇಶ್ ನಾರಾಯಣ ನಾಯ್ಕ

ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಅಂಜುಮನ್ ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ಭಟ್ಕಳ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ.

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಎಂ.ಎ ಪದವಿಯ ನಾಲ್ಕನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್‌ಗಾಗಿ

ಒಪ್ಪಿಸಲಾದ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಿರುಪ್ರಬಂಧ

ಅಂಜುಮನ್ ಕಲಾ, ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಾಗೂ

ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ ಭಟ್ಕಳ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ – 581320

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡ

2020

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯ

ಧಾರವಾಡ

ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ

"ಮುರುಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ" ಎಂಬ ಕಿರು ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾದ ಮಾಲಾ ಎಲ್. ನಾಯ್ಕ ಇವರು ಎಂ. ಎ ಕನ್ನಡ ಪದವಿಗಾಗಿ ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಡಾ॥ ಆರ್.ಸಿ. ಹೀರೆಮಠ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠ, ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಸಾದರ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಿರು ಪ್ರಬಂಧ ಈ ಮೊದಲು ಇಡಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಬಿಡಿಯಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ದೃಢಿಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ದಿನಾಂಕ: 15-09-2020.

ಸ್ಥಳ : ಭಟ್ಕಳ

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ॥ ಸುರೇಶ ನಾರಾಯಣ ನಾಯ್ಕ

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು

ಅಂಜುಮನ್ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ,

ಭಟ್ಕಳ (ಉ.ಕ)

ಪರಿವಿಡಿ

ಅ.ನಂ	ವಿಷಯ	ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
1	**ಅಧ್ಯಾಯ –1** • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಶಿವ ದೇದಾಲಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೂಲ ಬಿಂಬ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಬಿಂಬ • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಸಂಕೇತ	1–5
2	**ಅಧ್ಯಾಯ – 2** • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಿವನ ಮಹಿಮೆ • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪರಿಚಯ	6–11
3	**ಅಧ್ಯಾಯ –3** • ಶಿವನಿಗಿರುವ ಬಹುರೂಪದ ಹೆಸರುಗಳು	12–15
4	**ಅಧ್ಯಾಯ 4** • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ	16–20
5	**ಅದ್ಯಾಯ 5** • ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶಿವನಿಗಿರುವ ಅವತಾರಗಳು	21–25
6	**ಅದ್ಯಾಯ 6** ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವೈಶಿಷ್ಟಗಳು	26–32
7	**ಅದ್ಯಾಯ 7** **ಸಮಾರೋಪ**	33
8	**ಅದ್ಯಾಯ 8** ಅನುಬಂಧ–1 ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು	34–43
9	**ಅನುಬಂಧ–2** ಗ್ರಂಥಋಣ	44

ಅಧ್ಯಾಯ-1

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಸಾವು ಏರುವುದು ಖಚಿತ ಇವೆರಡರ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಬದುಕೇ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯ. ಈ ಬದುಕು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲದೇ ಪರರ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಬದುಕಿನ ಪರಿವರ್ತನೆಗೂ ಮಾಸರಿಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಅದೊಂದು ಸಾರ್ಥಕ ಜೀವನವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಟ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಶ್ರೀ ಮುರುಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಿನ್ನಲೆ ಮಂತ್ರಾಲೋವನೆಯ ಪಠಣದಿಂದಾಗುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಶಿವನ ವಿಶೇಷ ದಿನದ ಪೂಜೆಗಳು ಹೀಗೆ ನಾನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದೇನೆ.

ಶಿವರಾತ್ರಿಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಟ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮುರುಡೇಶ್ವರ ಶಿವದೇವಾಲಯವು ಒಂದು. ಶಿವರಲ್ಲಿ ಅಚಲ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶಿವನಿಗೆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜನರ ಕುಂದು ಕೊರತೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮುರುಡೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ, ಅಲ್ಲಿನ ನಿಸರ್ಗ ರಮಣೀಯತೆಯೂ ಜನರನ್ನು ಕೈಬೀಸಿ ಕರೆಯುತ್ತದೆ.

ಶಿವನ ಅವತಾರಗಳು ಸ್ತೋತ್ರಗಳು ವಾರದಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರದಂದು ವಿಶೇಷ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಶಿವನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕವೆಂದರೆ ಪ್ರಿಯ. ಆತರಿಗೆ ಇಂತಹುದ್ದೇ ದಿನ, ಇಂತಹುದ್ದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಶಿವನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಯಾವುದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೂ ಕೂಡ ಪೂಜಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಆತರಿಗೆ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು, ಭಕ್ತನ ಭಕ್ತಿಯೊಂದೇ ಆಗಿದೆ. ಮುರುಡೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಂಡುಕಾ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಬೆಟ್ಟವು ಮೂರು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅರಬ್ಬೀ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಸುತ್ತುವರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಬರೋಬ್ಬರೀ 123 ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿದ್ದು, ಗೋಪುರದಿಂದ ಅಗ್ರಭಾಗದಿಂದ ಶಿವನ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಪೂರ್ತಿಯ ನಿಬ್ಬೆರಗಾಗಿಸುವಂತಹ ಅದ್ಭುತ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಸವಿಯಬಹುದು. ಗೋಪುರದ ತುದಿ ಭಾಗವನ್ನು ತಲುಪಲು ಲಿಫ್ಟನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ–7
ಸಮಾರೂಪ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಟ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಯ –1ರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಹಾಗೆಯೆ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಹ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮುರ್ಡೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳು, ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆ, ನಿಸರ್ಗ, ರಮಣೀಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಜನರ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಮುಖ್ಯದೇವರಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಜನರನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇಷ್ಟದೇವರಾಗಿ ಜನರ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಫಲಿಸುವನು. ಹೀಗೆ ನಾವು ಮುರುಡೇಶ್ವರದ ಶಿವನ ಸಾಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.